

BOTO ŠTRAUS

FABULE O SUSRETU

Prevela s nemačkog:
Nikolina Zobenica

KONTRAST
Beograd, 2023

PRAZAN BIOSKOP, SVETLO PLATNO prenosne projekcije bez slika. Jedna žena sama u srednjem redu, iza njenih leđa s leve i desne strane dvojica šaptača filma. Dva muškarca koja praznom platnu pripisuju neku odvažnu priču. Dopunjuju se u naizmeničnom ritmu i iscrpno opisuju u rezovima i sekvencama film koji žena ne može da vidi. Zavode je samo opisujući radnju od koje ona ne može da se otrgne, savladavaju je slikama predodčenim jedino rečima – slikama koje se nikada ne bi ni mogle prikazati, a da se ne odustane od glamura višeznačnosti koji obavlja samo dobro odabrane reči.

Sigurno nije lako kao žena sedeti sama u skoro praznom bioskopu, film ne može da se vidi, ali ga dva muškarca šapuću u uho sve zadihanije, prizivajući kadar za kadrom filmsko umetničko ostvarenje, tako uverljivo i tako pregledno, da ona kojoj su šaputali na kraju oseća da ju je taj film toliko zaslepeo da nije bila u stanju da ga vidi.

*

„Saslušajte moju priču pre nego što nastavite da se skidate!” vikne gost kad ga je žena njegovog dobrotvora u tajnosti posetila u sobi.

„Potifarova žena je nepodnošljiva zbog toga što ne odustaje. Dan za danom navaljuje na čednog Josifa, i moli za samo pola časka koitusa, zatim svega nekoliko nežnih minuta, zatim samo jedan dah, jedan ubod, sasvim brzo, kao da ga nije ni bilo. Sledećeg puta je već razuzdana, sjuri se kroz vrata, uhvati ga za odeću i privuče k sebi. No, dođi, hajde da se konačno volimo, hajde da konačno ostavimo to za sobom. Ionako će se dogoditi. Da li danas ili sutra, zašto ne sada?

O, ne, odvрати Josif, nije to za mene. Doduše, osećam želju, ali neću to uraditi.

Ah, ne odbijaš me?!

I on bi se najradije upustio s njom.

Poštujem tvoj stav, rekla je faraonova žena, ali ne odustajem. Još danas!

Ali Josif se ne da smekšati.

Sledeći put Potifareva žena kaže: Kao da se već zbilo među nama. Nema više nazad. Uzmi me.

Ne. To nije ništa za mene.

Tako postojan je ostao Josif.

Neću to uraditi, čak i ako me ubediš da sam to već odavno uradio.

Na kraju, dakle, mirno sede jedno pored drugog, i Potifareva žena ponavlja kao da se moli s brojanicom, sve umornija: I ipak ću te imati. I ipak ću te imati. Mrmlja dalje i dalje i najzad zaspi na njegovom ramenu.”

„I ipak ću te imati. I ipak ću te imati”, žena njegovog dobrotvorra je preuzela tu litaniju. Stajala je naga pred njim, bez ikakve poze – i osećala se neželjenom do srži. U nadi da mu je priča najzad bar malo poprimila moć kletve i čaranja, posegnuo je za još jednim mitom i okrenuo ga protiv nametljive supruge. I zaista mu je pošlo za rukom da je zadrži jednim Ovidijevim stihom (koji je grubo nakitio).

„Da jednog dana više ne osetite svoje sopstveno telo! Da se s Vašom svetlom puti dogodi šta se nekad desilo Driopi kad je srasla u lotosovo drvo. Odjednom je stala ukopana, mogla je da okreće i savija samo gornji deo tela. Žilava kora,/ odozdo postupno rastuće, odasvud nutrinu obavije njoj.¹ Tako ćete i Vi proći. Jednog dana ćete posegnuti za kosom i zgrabiti samo lišće.

---

¹ Publije Ovidije Nason: *Metamorfoze*. Prev. dr Marko Višić. Podgorica: Unireks, 2007, pev. IX, stih 352–353, str. 279.

Dodirnućete čulna usta i s usana pokupiti zelene lisne vaši. Kao što osakaćeni ljudi pri promeni vremena osećaju žiganje u ruci koja im nedostaje, tako će tamo gde je jedino kora drveta žigati Vaš polni organ koji više ne posedujete.”

Skrila je grudi pred njim. Pritisnula je obline prekrštenim rukama. Nije joj preostalo ništa drugo osim da obgrli sama sebe, sklopča se u ludačkoj košulji sopstvenih ruku, čučeci uz hladan zid sobe, razmazane maskare, kao da je oko tek pukotina njene crne duše.

*

Metež ljudi... previše na uskom prostoru! Pred jednim ulazom se nagomilalo mnoštvo – avion, stadion, prodavnica Epl, posluživanje hrane. Tako se može pratiti gomila uvek istih zbijenih ljudi na putu od luksuza do nestašice. I uvek u sredini jedina razvedena žena s belo-plavom razbarušenom kratkom kosom, koja lagano okreće glavu na desnu stranu, govoreći unazad, jer je odmah iza nje, kao i uvek, stajao bivši lokalni reporter sa starom sportskom torbom punom njegovih stvari, čiji kaiš postepeno sve lakše klizi s njegovog sve mršavijeg ramena. Stajao je mirno u masi i nije se osećao drugačijim. Njemu se obratila rečima: „Uvek smo morali negde da stanemo u red. I prilikom svakog susreta ipak nikada nismo otišli dalje od toga da stojimo tik jedno pored drugog u metežu.”

„U pravu ste”, odgovorio je otpušteni reporter. „Ali ja uživam u tome. Ako bih Vas jednom namerno dodirnuo, umesto da stojim pribijen uz Vas u gomili, među nama bi sve bilo odlučeno. Stvar bi krenula uobičajenim tokom. Vi biste sledeći put ostali kod kuće i ja bih morao sam da stojim u redu za oboje.”

Iako su bili sprečeni da nastave put, nisu se osećali ugroženim. Niko ih nije gurnuo u prolazu, niko im nije stao na nogu, obe struje tog mnoštva, imućnih i siromašnih, ispreplele su se,

nagomilale, ništa više se nije pomeralo, svi su stajali čvrsto. Tokom zastoja su im oboma dolazile neke još neokušane misli, sve usmerene na pohvalu zastoja.

*

Nasmejana nimfa u crnom jednodelnom kupaćem kostimu ležala je ispružena na boku, s gornjim delom tela malo podignutim, oslonjena na savijenu ruku, slepoočnice pritisnute na pesnicu, plitak talas je milovao njen lakat u pesku. Glava je ostala potiljačno izdignuta, tako da su se vrhovi duge crne dlake izvrtali s vodom, i na kosopadu se jasno pojavio halogeni natpis, kao što ga pred Božić juvelirske radnje postavljaju da isijava na pločnik – nad njenom kosom je stajala opadajuća rečenica koju nije mogla da izgovori od smeha koji se razlegao: *Ne mogu da ti kažem koliko sam srećna!*

Za razliku od tebe, uzvratio sam, čije grlo i griva nežno pokreću talase, ja sam kap na nosu stene, kapljica mora koja je dospela do isturenog grebena i ostala da visi. I ta mala kap se ispuni i uskoro ponovo padne nazad u neraspoznatljivu i ustalasalu masu elementa. Dok god visim ovde gore, svež i zatvoren kao biser, i polagano postajem teži, more sam u njegovoj najmanjoj veličini.

Zar za tebe ne postoji nikakva druga mogućnost osim da padneš? pitala je srećna nimfa.

Mogao bih da poplavim vrh prsta na ruci koja hoće da me dotirne, umesto da se survam u svemir svekolikog rastapanja. Jedna kap nigde ne ostaje da visi zauvek. Ispari, ili se odvoji i padne.

Ali dole u moru si ništa i nikada nisi postao nešto.

Oh, tamo dole sam mnogo više nego ovde gore gde sam se usamljen zakačio. Ovde možda u izuzetno maloj razmeri odražavam nimfu, dok sam dole samosvesni delić talasa koji u potpunosti okružuje i svuda dodiruje takvu devojkju.

Pažljivo ću te skloniti jagodicom prsta i naneti na kožu. Onda možeš da se otkotrljaš kuda god želiš.

Slan sam, a ti već odavno više nisi prava nimfa, nego samo još devojka u kupaćem kostimu. Uništićeš me sledećim tuširanjem.

Ali prvo bi mogao da jednom klizneš i skotrljaš se po mojoj koži kuda god hoćeš.

Prvo ću sačekati da postanem okrugliji i teži i onda ću pasti nazad u kosmos. Rastapanje u kosmosu, moraš da znaš, daleko je veći užitak nego nasukati se na nekom bregu loja na još uvek tako gipkoj koži.

No, onda ti vidi gde ćeš ostati!

*

Na ramenu tašna s kvrgama i ispupčenjima. Skuplja s poda i ovo i ono, stavlja u tašnu, sakupljačica, Žan-Paulina... Ima pronađenih predmeta koje okreće sa svih strana, a da ne može tačno da ih odredi; kao što je franački pesnik tokom šetnji stalno nešto podizao s tla, nosio kući, čuvao. U nekom trenutku bi mala izolovana neobičnost trebalo da nestane u svetlucavom lancu nekog *sklopa*.

Kad sam ga ponovo pronašla... kao i neka prafabula. Na tom mestu gubi svog najdražeg, nestaje u džungli zaposlenog sveta. Kreće u potragu, ne popušta – i negde ga pronađe. Okrene se na njen poziv, zastane, ponovo je ugleda.

Traži ono šta nađeš. (Na osnovu pronađenog dokući smisao potrage koji ti je ostao skriven.)

Možda još jednom promisliti dobro poznato, beskorisnu starudiju po kojoj je već često rovarila mislima, možda nešto sporije nego prvi put. Još ponešto pronaći zapečaćeno, vidi, i prvi put ga otvoriti, ha, uopšte nije bilo dobro poznato, nismo ga uopšte

poznavali, istinu govoreći, tu se nalazi nešto što smo prevideli, do sada nam se zatvaralo...

Izgubljeno ustaje, ostavljeno se buni, hoće nazad u promet, nazad na svetlo dana – podiže se kao zarobljenici u podzemnim tamnicama i kanalima, pobunjenici koji drmaju šipke rešetki slivnika i ponekada između šipki ispruže suvu ruku, uhvate užurbanog pešaka za nogavicu i viknu: Podigni me, bitango današnjice, izvuci me iz zemlje!

U zoru se, međutim, neisprošena devojčura, vila crvenog svetla, duh koji dopušta gubljenje, šećka od jednog do drugog odvoda na visokim štiklama i zabada ih u šake zgrčene oko rešetke. Ubrzo se čuju duboko potresni krici. I tako se stvorenje koje je ponovo izronilo brzo sruči u dubinu. Izgubljeno se sruši u nepovratnu izgubljenost.

*

Od nje samo... ono što je njena ruka zgužvala. Papir na kom se nadao da će naći nekoliko naknadnih redova. Međutim, žurno rastvaranje tog tako prezrivo – da li je upravo to i njena poruka? – ali možda tek nemarno odbačenog pocepanog komadića papira moralo ga je razočarati, na njemu nije stajalo ništa napisano. Brojao je pregibe i nabore na grudvici papira stisnutih njenom šakom, mamca otpuštenog, odbačenog iz njene šake s nula poruka za njega – ili, naprotiv, poruke da ne zavređuje nijednu njenu. Ali dovoljna poruka se ipak nalazila u gestu da ga zavara, nasanka, da se sagne za inače bezvrednom ceduljom koju je njena šaka stisnula, tako da bi u tom trenutku najradije bio neki nepoznati građanin kog bi po naređenju „Održavajte naš grad čistim!” opomenula da ne ispusti njeno smeće na ulici nego da ga po propisu odloži u korpu za otpatke. I zaista se nakon toga šunjao žudno hodeći kroz grad, neko ko svuda ulazi u trag

kršenju propisa i stavlja se, ne može se reći: dobrovoljno, naprotiv, takoreći manično u službu čistoće grada.

*

Gospođa Bejond ili, od milja, Bejondi, koja zna da se iza svega krije još nešto. Jedno je šta neko kaže, drugo šta se krije iza toga. Na primer, oni koji vole, u stvari, isključivo koriste lozinke kao znak raspoznavanja da pripadaju jedno drugom, da nisu opasni jedni za druge, da su upućeni jedno u drugo. Ili šta nauka uopšte zna, i šta se inače još pomera s one strane sigurnog znanja što jedva da koga drži budnim noću. I brojne fraze iza kojih se krije nešto što čovek ne shvati odmah. Kad neko kaže: onaj ima sestru i ona ima mlin i stoga on uvek ima hleba, skoro je jasno kao dan: niti sestra znači sestru niti mlin mlin isto kao ni hleb hleb, nego je reč o zamršenoj poruci o trgovini opijatima.

Sad, međutim, stoji pred zatvorenim vratima!

Iza njih nerazborita kćerka koja se zaključala, jer hoće da drži majku podalje. Bejondi sada nežno, besno, očajno, vrišteći, šapćući, zahtevajući, izvinjavajući se, sve proklinjući, duboko ponizno, čak puzeći gore-dole pred vratima. Ljubeći vrata, tresući vrata. Pripijajući se na njih kao na telo kćerke. Otkidajući kvaku i udarajući krilo vrata. Stručući preko laka kandžama na prstima, nežno kao preko leđa kćerke dok joj se dlake kostreše od prijatnosti. I više i cmizdri: Ne razumem nemački! Ne znam nemački. Svaka rečenica koju čuje na nemačkom joj deluje zamršena. Zamršena kao kćerka s one strane vrata.

*

Otmena starija dama se nalazila u bezmalo neprekidnom razgovoru sa svojom saradnicom, osiromašenom kćerkom gostioničara

koja nije ulazila ni u kakvu drugu vezu usled svakodnevnih sveže neodlučnosti u vezi sa svojom polnom sklonošću. Duboko utonule u razgovor, njih dve su koračale kroz „gungulu” ulice i vremensku ruševinu koju su blizina i daljina bacale pred noge. Jednom su detaljno razmotrile pojam „pogrešnog akcenta”, drugi put „neprocenjive bespomoćnosti sopstvene osobe”. Pritom su jedna drugu nadmašivale tako hladnim i dovitljivim distinkcijama, da nijedna uopšte nije primećivala uvredu koju su pojmovima zametale jedna od druge.

*

Nekadplavokosi, zabrinuti muškarac stajao je pred plavo ofarbanom, mada radosnom ženom.

„Ja –” rekli su u isto vreme i zastali, da bi ljubazno jedno drugome prepustili reč, „Molim te, prvo ti!” I ona je rekla: „Volim te.” On, u međuvremenu na drugom mestu, više nije mogao da prebaci tu istu rečenicu koja mu je u istovremenosti već bila na ustima.

*

Neskromna punoća skromne žene. Uprkos strogosti povučenog života njeno ogromno telo je ostalo nerazdrešivo. Praktikovana poniznost i odricanje su se teško uklapali s bujnom figurom, vestalka u telu zavodnice! Pepito pantalone pune zadnjice. Neusklađeno kao što je unutrašnjost naspram spoljašnjosti, uz tačkasti dizajn pantalona nosila je džemper s poprečnim linijama na kojem su se smenjivale ružičaste i bele trake. Užasna odeća lošeg ukusa je odbijala od zavodljivosti figure. Izbor garderobe je opozivao lepo telo. Za ovu ženu blagosiljanu najprirodnijim darovima postala je druga priroda da se oblači naročito neprikladno.

Pogled uvis s lopaticom i rotacionom četkom u ruci, u čučnju, jer čistila je čošak i pritom pažljivo gledala unazad. I pažljivo je odgovorila glasu koji je proveravajućipitao o smislu tog čoška u kojem je boravila, o smislu njenog postupanja, štedljivosti, samoponižavanja. Manja, punačka. Ismevana žena te prostorije. Odbačena žena svoja četiri zida. Čak su i vrata razjapila čeljusti i htela da je proždru.

Raščerečena željama, mučena kajanjem, ranama odustajanja, razdvojena žena je živela izdvojena. Bila je sama sebi, kako kaže pesnik, „gvozdena turpija koja je poderala srce”.

Izvikana ćelija. Zidovi koji su mirisali na buđ od vriskova.

Stolica pred iscrpljenim prozorom, naramak prljavog veša obmotan oko noge stolice. Odsutnost nekog neobučenog. Da bi dalo sve, i srcu je potrebno pustinjaštvo, makar dve sobice.

I kako je visilo na njoj! Nedeljom je nosila kruto srebrnosivo, glatko i zatvoreno. Tu su dolazile šake koje su je obuhvatale odozda, iz tame godina. Šake deteta su joj pokrivale oči. Šake muškarca su posezale za njenim grudima. Ruke stare majke ležale su sklopljene u njenom krilu.

Pokajnica je vodila računa da nikada ne uzima neuprljanu hranu. Zagrizena jabuka bi bila stisnuta u prašinu. Zatim bi nastavila da je jede. Posle toga bi jabuku na patosu zgnječila noga. Nastavila bi da je jede.

Kao da je jedina briga Sv. Isidore bila da je neprestano preziru. Zbog toga je nosila dronjke oko glave, hranila se mrvama hleba koje bi pokupila sunderom s poda, pila je vodu za ispiranje posuđa. Iz ljubavi prema skrušenosti i samoponižavanju pretvarala se da je luda i opsednuta, sveta simulantkinja. Idiotkinja i aljkavuša.

Zazidana u lepoti. Zazidana u užasu. Nikada se ništa nije odigralo. Istovremeno diše duboko i mirno. Ništa se nije dogodilo. Sve je stajalo i njihalo se u svojoj datosti.

Brda s provalijama koje se smeju i brda s gorkim izrazom lica mrtvacu. Burgija tunel u steni snagom mašine za probijanje. Mora se poznavati pritisak brda!

Trpela je da je bije glas koji je iz svakog ćoška sobe prebacivao zločin razvoda. Pomirila se s time da poput učenice koja ostaje posle časa za kaznu piše rad: „Zašto sam zaslepljujuća pojava i stoga jadna lažljivica.” Ili: „Zašto sam šuplja iznutra sve do kože”.

Pisala je u suzama i velikom samoporicanju. Što je duže pisala, od nje se zahtevalo sve više kazne, sve strože kažnjavanje kroz samooptužbu. Ali zaboravila je greške koje je imala ili ih uopšte nije ni poznavala. Uхватила bi se u ponavljanju, kako se više puta bičuje zbog iste greške. U nagonu za sve više kajanja počela je da izmišlja greške koje uopšte nije posedovala. Glas je i to primetio, budući da je pokajnicu poznavao bolje nego ona samusebe. Iznova je optuživao za laž i njeno ispaštanje proglasio ništavnim. Pokazao se pronicljiv u toj meri da je sad sam navodio mnoštvo grešaka koja optužena nikada nije ni naslutila. Polako je ustala pod tom bespoštednom osudom. U neverici je slušala šta je sve neumoljivi glas izbacivao kao propuste i prekršaje koje je navodno počinila – sve i svašta je zapamtio, zabeležio u svom hladnom srcu, čak i najmanje postavljanje sobne biljke na pogrešno mesto ! Greške, vrištao je glas, greška za greškom !

Sad je izdvojenu ženu obuzeo dubok užas pred slikom koju je glas imao o njoj i sve vreme držao skrivenu pred njom, i istrčala je naglo, pretvorivši svoju žudnju za ispaštanjem u osvetu, navrat-nanos iz svoje ćelije.

Odbegla. Iznad široke reke ljudi na kraju radnog dana podiglo se lice, lepršajući kao zmaj u jesen, lice od svetla zalazećeg sunca koje joj je nekadbilo najdraže.

I on je nju prepoznao iz vazduha i ponovo je video.

Drhteći na slaboj izmaglici, kakav kolosalan par usana, kolosi usana, šapćući, široko uzleteli preko celog horizonta ! Bogati milošću, koji sufliraju nama, zaboravnim ljudima, naivnim i razočaranim, zbunjenim i zaprepašćenim, izgovaraju, šta sad – upravo sad – još treba da kažu !

*

Na svom prostranom zemljištu, tamo blizu nekadašnjih štala, ugledao sam nepoznatu, stariju ženu koja je iskoračila iza prevrnutog kamiona koji nije bio u voznom stanju. Oko nas je bilo tužno i turobno. Odavno sam dane provodio bez društva na nepreglednom imanju koje je pretilo da će propasti i opusteti na granicama i na mnogim drugim mestima. Ka drumu je kroz severoistočnu prazninu na četvorouganim seoskim imanju vodila kaldrma s lokvama. Stajala je tamo u tamnom radnom mantilu kao neizbavljena sablast iz dana kada su na obližnjem manjem posedu stanovale brojne sluge i radnici. Držala je grančicu forzicije u ruci s zglobom izvrnutim iza, podsećajući na skrivenu cigaretu radnika kada je nekad razgovarao sa zemljoposедnikom. Koliko sam mogao da razaznam, imala je naduveno, skoro malo prignječeno lice. Pretpostavio sam da je našla skrovište negde u ruševinama zgrade i tu se smestila, u nadi da je neću primetiti. Boravila je na mom imanju u višestruko – kako ih zovu – nehumanim uslovima. Razmatrao sam da li da joj namestim sobu dole u glavnoj kući. Onda sam pomislio da bi možda bilo bolje kad bi se u skorije vreme u nekoliko prilika opet sreli na zemljištu pre nego što u nekom trenutku dođe do prve razmene reči i da se onda vidi šta dalje.

Dok sam stajao nasuprot nje nepomično i na određenoj udaljenosti, iznenada je sat popustio i kao u nekom zanosu sam čuo kako se „vraćaju stari dani”. Otkucaji mog srca su postali

udarci kopita, grupa jahača je jurnula preko brega podižući zlatnu prašinu, veliki eskadron nevinih dana se sjurio nazad da me savlada zamršenim požudama rane zore, pred-ljubavima prve ljubavi, mladim jezama spoznaje, zlotocrvenilom pronalaženja i otkrivanja, sumanutim podsticajima! Izgledalo je kao da se moj unutrašnji *sadržaj* preliva preko mene... Revija glasnika na konju od kojih je svaki doneo oduševljenu vest, brzo mnoštvo, kas dobujućeg nestrpljenja i neumorne radoznalosti, galopirajućih časova koji se brzo ponovo udaljavaju, postajući tiši, slabiji. Da, već se ponovo udaljilo, to mnoštvo jahača, odlazak ranih dana. Baklje svitanja koje tek počinje, niz sijalica Prvih Puta.

Zaprepašćen tim obuzimanjem osećanja, a to jeste bilo obuzimanje, pošao sam nazad širokim prilazom do kuće. Povlačeći se pod svodom krošanja, udaljio sam se i od nepoznate žene, koja je i dalje nepomično stajala pored uništenog kamiona, i sada sam je prepoznao: tamna dadilja pored moje kasne kolevke. Osetio sam kako se za mnom zatvorio put od grmlja i žbunja, kao da čvršće zarasta sa svakim mojim korakom. Dok sam tražio širok otvoren trag pred sobom, leđima sam prodirao dublje u gusto granje, u šumu kakva je bila pre pravljenja prolaza, krčenja puta, čistine.

*

Muškarac i žena, par dušebrižnika, zajedno rade na propovedi za Dan pokajanja, tumačeći reč iz psalma. On predlaže da primene poređenje s „duhovnim rudarom” i da koriste reč *prokopati*. „Njegovo ime je veličanstvenije nego bilo šta što razum može da prokopa.” Ona preispituje doslovni tekst, „prokopati” i odgovori negodujući: „Na prvu mi baš ništa ne govori.”

„Prokopati, jezikom rudnika, znači probušiti rov u dubinu. Odvojiti od osnove.”

On, s druge strane, kritičan, mršti se na sve njene predloge. Ona nekontrolisano: „Kod tebe se sve zasniva na simpatiji. Uopšte nisi dobar propovednik. Ljudi samo misle da dobro izgledaš. Jedino zbog toga dolaze.”

„Pa da”, odgovori on i zna da to nije tačno. Ona, saterana u ćošak, zrela za izliv. Njegovo tvrdoglavo pitanje: dušebrižnički ili svakodnevni komentar. Tumačenje ili orijentacija. Reči Spasitelja ili zahtev Postanja. „Tu ne postoji suprotnost!” Ona bliska svetu, osećajna, povezana s vremenom. On sa sve većom sklonošću ka netrpeljivosti i netoleranciji. Dvoje koji jedno drugome traže slabu tačku, principi im se sudaraju dok konačno u prepirci jedno drugone proglašavaju za oruđe kušača. Pretnja kroz fanatizam. Pretnja kroz duh vremena. Talas udaljavanja. Svest o poslanju u izolaciji, kletve u ostavi za metle. Kod kuće mračni, napolju s drugima prilagodljivi, ljubazni. Ona, izranjajući noću iz pozadine kao velika nakostrešena ptica u sjaju polusveta, crne helanke, belo krzno oko ramena. Kućna drama, brzo podivlja.

Njen bes nije zaslepljen, već vrebajući, njen napad nem. On podiže mobilni na uvo, ona mu ga istragne iz ruke i baci ga prema vratima. On posegne za Svetom Knjigom, ona mu je šutne iz ruku. On uzme čašu vina, ona mu je s uživanjem izbije iz šake, pomete mu sve iz ruku, bez ijedne reči. On ne treba da išta ima u rukama. Međutim, njemu to služi kao olakšanje, kao skretanje pažnje s nje. On, doduše, ne zna kuda s rukama. Uzak prostor na kraju postaje propustljiv. U kamernoj igri se stvori pukotina, ulica utiče u sobu. Trg i ulice zapljusnu nepoznati personal unutra. Hor potkopa agona.

*

„Otvorite sva vrata, sve prozore!” više muškarac u izbledelo sivilo predgrađa, vrativši se s pogreba najboljeg prijatelja i stotinu prozora, vrata, niša se otvori kao na adventskom kalendaru na

Badnje veče, i svuda se kreću ljudi, prijatelji, građevinci, deca i cirkusanti. Svađaju se, dovikuju jedni drugima kao na stražnjem dvorištu u posleratno vreme, oblače se, bacaju pakete, rade zabranjene stvari, čitaju dužničke papire, krpe oluk, ribaju prozorski okvir, mašu i mole. U obrisima uposlenih skriveno je dvoje zaljubljenih. Slika koju treba tražiti.

*

Iz neobjašnjivih razloga, teretno vozilo koje je na otvorenom tovarnom prostoru prenosilo nekoliko desetina izbeglica klizne preko ivičnjaka i u nekoliko sporih sekundi posmatrači s druge strane reke dočekaju da vide kako se naginje, kako se prevrće. I izbeglice su videle da dolazi katastrofa, ali su je posmatrale kao i ljudi preko, bez pomeranja, zaprepašćeni, netremice je gledajući kao nesreću koja ih ne uključuje. Posmatrači s druge strane reke su držali ruke pred očima kako ne bi videli konačno ostvarenje nesreće koju su pažljivo pratili u nastajanju. Sve se odigravalo polako i mirno – dok se prilikom udarca kamiona o obalni put koji je neke zgnječio u vazduhu nisu prolomili prvi, pojedinačni krici i najzad životinjski krik svih njih zajedno kratko pre prevrtanja dole u reku, koja je vozilo i stropoštani teret brzo i nemo ponela sa sobom, i transport, koji je na početku tek malo izgubio kurs, zatim se preturio i raspao zanoseći se, sklonila bez ostatka, kao da nikada nije ni bio na putu.

*

Video sam da je muškarac vidi. Sedeo je postrance za kuhinjskim stolom, oslonivši se na lakat, mlada žena, koja je za nje-ga bila vredna ljubavi, ali više ne i voljena, protegnula se, jedva dva metra udaljena od njega, do gornje police elementa da spusti kutiju sa sitninom. Video sam kako vidi *les fesses* koje su se

podigle ispod njenog radnog mantila – *les fesses* nisu bili „guzovi” koje je poznavao, često uzimao u ruku ili mazio. *Les fesses* koje je radni mantil upadljivo skrivao sada su mu delovale kao „tuđe vlasništvo” koje nikada nije ni bilo u posedu njegovih ruku i trenutačno su ga prebacile u zaboravnost iz kojih je ponovo proizašla slutnja *les fesses* kao i njihovo mistično obnavljanje. Žena vredna ljubavi je tako ponovo postala voljena baš na onom mestu gde sam video da je vidi.

*

Devet meseci oluje na Hebridima! Gospođa Čeli već trinaest godina živi ovde za ljubav svog muža. Vodi jedinu čajdžinicu na ostrvu. Već je napola luda i strepi da bi jednog dana vetar mogao poslednjim udarom da oduva njenu prisebnost. Tereza je došla da sakuplja pesme radnika.

Oluja hoće da na brzinu isprazni čoveka i razbije mu rebra o kamenje.

Razodevena, gola golcata, s raširenom šakom i jednim vrhom prsta koji lepo stoji pod bradom, skupljačica sedi bez promene uspravno na istoj stolici na kojoj je pre nekoliko dana, kada je zidar Čeli pozdravio, iz pristojnosti prekrila rubom suknje kolena.

To nije nagost! kaže on sebi, to je kao izvrnuta rukavica – svetlija unutrašnja strana odeće koja se ne može svući.

Dugo je gledala njegova leđa, muškarca spuštenog između ramena, koji glavu s bradom podiže ukoso, u krug, polako, ozbiljno iz duboke neodlučnosti, koji puši, pevuši i surevnjivo okreće kutiju šibica među prstima.

U njenim očima jasan pogled uvis, usne joj se izvijaju od požude. Zatim nekoliko skokova teške težine. I Čeli peva. Popodne pri povratku kući, kada sati natalože smenu za smenom, prašina i krhotine pozdrava i molbi, telefonskih otpadaka, obavljenog

posla, kada se dan spusti i pritisne ostatke, skupljačica se nežno počeše po krasti desnog kolena koje je gospodinu Čeliju važnije od svega. Želja svakog živog srca jeste da bude nalazište, pronađeni grumen koji svetluca za sva vremena, otrgnut od skrivenosti. Posle njegovog pevanja sve zaključane brave otvara bljujući vatru.

*

Dva starca se bore za ženu koja je jednako stara kao i oni sami. Međutim, reč je samo o toplom mestu u njenom krevetu. Ipak se bore kao dva mlada rivala oko lepote s kojom žele u krevet. I starica se oseća poželjna kao u mladim danima i malo koketira s vremešnim udvaračima. Radi se samo o toplom mestu.

Pošto ne može da se odluči između muškaraca, pušta ih da se nadmeću svaki za sebe. Za vreme velikog spremanja kleče pored velike trščane škrinje i umotavaju porcelansko posuđe u novinski papir. Čitav dan su zaposleni, pakuju i slažu. Niko ne može reći koji je revnosniji.

Dobro, kaže ona, ako ste saglasni s time da svaki ima svoj dan, da danas jedan, sutra drugi zauzme toplo mesto, što se mene tiče, možemo da počnemo odmah sutra.

Da li si ti saglasan s time? pitao je jedan rival drugog.

Ja to ne mogu.

Ni ja.

Nisam to u stanju.

Ne znam šta mi sve nije palo na pamet kako bih ti zavrnuo šiju.

Da te potpuno uništim.

Više je ne bih hteo.

Ni ja.

Ali nije ni došlo dotle.

Nikada ni neće doći.

Ona bi ipak bila sposobna za to.

To me zbunjuje.